

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvs Ecclesiae.|| In hoc libro ... admiranda quædam ac
planè obstupenda, de septem ec-||clesiæ statibus,
abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem
calamitatibus ex sanctor[um] pro-||phetijs & ...**

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

VD16 ZV 12498

De licita astronomia Cap. 51

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

- Amos. 8. nus de deserto ascendentem, & siccabit venas eius, & desolabit fontem eius. Eodē modo per alium prophetam inquit dominus: In illa die occidet sol meridie, ut pote per frigora æstiva, & obscura, s. aura tenebræ scæe faciam terrā in die luminis, & cōuertam festiuitates vestras in luctū, & omnia cantica vestra in planctū. Et mittam in terrā famē. Et infra: Ponā oculos meos super eos in malū, & nō in bonum. Et dñs deus exercitū, qui tāgit terrā & tabescet, scilicet in fœcūditate. Et lugebūt omnes habitātes in ea. Alibi deniq; dicit dñs: Domus mea. s. ecclesia ē deserta, & vos festinastis vnusquisq; ad domū suā, utpote quærēdo propriū cōmodum, nō dei honorē, propter hoc super vos prohibiti sunt cœli ne darēt rorem, & terra prohibita est, ne daret germē suū, & vocauit siccitatem super terram. Quæ quidem terra maledicta est propter præuaricationē nostrā. Ideo deus vocauit faciem suā super terrā, & omne firmamētum panis cōtriuuit.
- Daniel. 9. VIII § Stillaui itaq; super nos maledictio & detestatio, quæ scripta est in libro dei: Vigilauit nempe dominus super malitiam nostram, & adduxit eam super nos, quia iustus dominus in omnibus operibus suis, & quia nō audiuius vocem eius, idcirco recessit à nobis. Nam si deus nobiscum esset, quis cōtra nos? At filij sponsi lugere nō possunt quamdiu cum illis est sponsus, venerunt autem iam dies quibus ablatus est à nobis sponsus propter nostra delicta, quoniam longe à peccatoribus salus. Ergo his nostris temporibus aliquando ieiunabimus, id est, famē patiemur, quia omne legitimū ieiunium à nobis est explosum, nam per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. Plures deniq; alias aduersitates sustinebimus, ut sunt frigora intensa aut similia elemētatiua incōmoda, quæ nobis in tēporalē pœnā dirigit dñs: Qui operit cœlū nubibus, & parat terræ pluuiā, Qui dat niuē sicut lanā, nebulam sicut cinerem, & spargit, Mittit cristallum, id est, glaciem duratam suam sicut buccellas, ante faciē frigiditatis eius quis sustinebit? O domine, Terribilis es quis resistet tibi? extic ira tua.
- IX § Quæ præterea plagæ in ecclesiæ terris eueniēt. Esaiæ prognosticāte: Esaiæ. 24. Ecce dominus dissipabit terrā. s. Christianorū terrena sequētium, & nudabit eā dem terrā ac affliget faciem eius, & disperget habitatores eius, cōfractione confringetur terra, cōtritione cōteretur terra. Et infra: Deus detrahet terram vsque ad puluerem, cōculcabit eam pes pauperis & gressus egenorū. Cum tu domine feceris iudicia tua in terra, iustitiam discēt inhabitatores orbis. Ecce dominus egredietur de loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eū. Omnipotens equidem visitator nos peccatores velociter visitabit in egestate & ardore, q cōficiet oculos nostros & cōsumet animas nostras.
- Exodi. 5. X § Attamē ipse deus Christianorū prius vocat nos, ut eamus de vitijs nostris ad salubres virtutes per viam trium dierum in solitudinem, & sacrificemus domino deo nostro, ne forte accidat nobis pestis aut gladius, aut alia quæuis plaga. Hæc via Christus est, qui ait: Ego sum via, veritas & vita, quem sequi debemus tribus diebus, utpote, corde, ore & opere, hoc est, cōtritione, confessione & satisfactione. Quibus pueniemus ad solitudinē, vbi in humilitate & animi quiete verba vitæ addiscimus ac adimplemus, & vbi sacrificium deo spiritus cōtribulatus. Tunc deus acceptabit sacrificium iustitiæ, tūc euademus, saltem spiritu patientiæ, plagæ aduersitates, eundemq; spiritum nostrum integrum seruabimus vsq; in diem iudicij. Sequitur modo de plaga inundationis, quam sacræ literæ nobis minantur. Sed quia huiusmodi inundationem quidam scioli calculationibus Astrologicis euenturam præfiniunt, ideo scrutari volo vires & scripturas, tum Astronomiæ artis liberalis seu quadriualis, tum etiam Astrologiæ, quam pono esse mathematicam, ab arte Astronomiæ sumptam.

De licita Astronomia. Cap. LI.

Person in
trilog. astro
nomiæ.

Deute. 4

Astronomia est scientia nobilis & admirabilis, vna de septem artibus liberalibus, q non sine arithmetica discitur, quoniā tota fere numeris & mensuris constat, supputans tempora ac docēs motus cœli, cursus & situationes syderum, molesq; orbium, & nō solum est licita, sed etiā necessaria, Deus em̄ solem & lunam, cæteraq; cœli astra creauit in ministeriū cūctis gētibus

§. c. 47. §. 2.
& j. c. 62. §.

10.

§. c. 27. j. pr.

& §. c. 34. §

6.

§. eo. §. 3. &

j. c. 51. §. 8

§. c. 36. §. 7.

§. j. eo. §. 9.

§. eo. §. 6. &

j. c. 64. §. 4.

§. c. 43. §. 7.

& j. c. 57. §. 5

j. c. 57. §. 6.

in fi.

§. c. 43. §. 10

& j. c. 66 §. 12

§. c. 49 §. 22

& j. c. 57. §.

4.

j. c. 52. §. 1

§. c. 49. §. 20

& j. ca. 53. §.

10.

§. eo. §. 7. &

j. c. 51. §. 7

§. c. 14. §. 7.

§. c. 31. §. 1

§. ca. 53. §. 3.

& per 10.

j. eo. §. 2

j. c. 52. §. 12,

j. eo. §. 6

gentibus q̄ sub celo sunt. Cœlū nanq; est quasi instrumentū dei, quo regulariter machinā corruptibilis mūdi gubernat. Siquidē deus, p̄sciū futurorū, in celo descripsit quasdā cōgruētias cōcernētes decursum totius mūdi vsq; ad ips̄ extremū

I § Quippe astronomia est primo Adā & quibusdā patriarchis, alijsve sapientibus reuelata. Quod Sapiens fatetur, dicens: Ipse de dicit mihi horū quæ sunt, sciantiam verā vt sciam dispositionem orbis terrarū & virtutes elementorū, initium & consummationē & medietatem temporū, vicissitudinū permutationes, & consummationes temporū, & morū mutationes, diuisiones temporū, anni cursus, stellarū dispositiones, vim ventorū, & quæcūq; sunt abscondita & improuisa didici, omnium em̄ artifex docuit me sapientia. Sicut aut̄ olim Hebræis, pro statutis cerimonialib; tēporibus obseruandis, opportunus fuit artis astronomiæ & mathesis vsus, sic hodie sacris literis intelligendis famulatur, & Christianis ad obseruandū certa festa & ieiunia, aliq; cerimonialia, est necessarius.

Sap. 7

S. eo. in pri.

II § Enimvero astronomi, ceteriq; cœlestium motuū indagatores, opere naturæ & naturali lumine coniectant & cognoscunt futuros situs & cursus cœlestes priusq; eueniant. Arithmetica em̄ supputatione colligunt, obseruationibus & experimentis iam positis, quid in orbibus euenturum sit, id est de restitutionibus syderum, de luminarium defectibus & de similibus, quorum aliqua sunt certa & necessario euentura, velut eclipfes, coniunctiones, oppositiones & alia quæ per experiētiā verificantur. Inde almanach & astrolabia ad vsū veræ mathesis, pro deprehendendis stellarū motibus & magnitudinibus, sunt ædita.

Picus. i. de p̄
notione. §

I. c. 52. i. pri.

I. eo. §. 4

III § Aliqua vero astronomiæ dogmata sunt incerta. Siquidem omnia sydera & eorum cursus ac status ad vnguem obseruare, cōprehendereq; nequimus Cœlestium certe motuum varietas est indeprehensibilis ac tanta, vt nec astronomicis supputationibus ordo corporū superlunarium ad liquidum semp̄ correspondeat. Stellæ enim immensa mole & infinita distantia sunt à nobis disiuictæ. Quare earū etiā propinquiorū planetarum, nedum remotissimarū stellarū situs & motus in terris non satis notus esse potest. Tolerantur ergo almagisti & ceterorum astronomorū libri, in quantum in eis certi motus, mensuræ vel coniunctiones cœlestium corporū æduntur & ex geometricis demonstrationibus fundantur ac per experiētiā verificantur. Quas quidem doctrinas ex eisdē libris ecclesiastica sumit, iuxta illud apostoli: Quod bonum est sectamini. Et paulo post: Omnia probate, quod bonū est tenete. In quantum autem idem libri superstitionē sapiūt, refutandi sunt, iuxta illud: Multi autem ex eis, qui fuerunt curiosa sectati, contulerunt libros & combusserunt eos coram omnibus. Immensa præterea sunt difficultates circa motionem, nedum supremorū corporū cœlestium, sed & inferiorum planetarū in suis augibus & epicyclis eccentricis secundum ascensum, descensum, stationem, retrogradationem, titubationem, circumgyrationem in centro proprio, quæ omnia punctaliter obseruare valet nemo.

S. c. 44. §. 11

1. Theff. §

Acto. 19

S. eo. §. 3. &

I. ca. 52. §. 13

Barth. de p̄

prie. rerum

li. 3. c. 2. & 3

III § Constat (inquam) stellarū non solum, quæ nō videntur, sed quæ cernuntur, infinitum esse num̄, ad quas omnes percipiendas, nec sensus, nec ratio potest attingere. Est quoq; adhuc in celo motus qui nescitur. Nimirū à iunioribus mathematicis nonnulli motus sunt excogitati, q̄s putāt veteres latuisse. Situs deniq; & ordo stellarū, q̄ supra lunā locant, incertus est, imō de sphaeris vltra planetas ingens est ambiguitas. Ex multipharia igit̄ de numero & motu sphaerarū dissensione, omnino incerta redditur astronomia, qm̄ cœli partes & influentias prorsus ignoramus. Siquidē antiqui posuerunt dūtaxat octo sphaeras, moderni vero astronomi adhuc duas esse superiores sphaeras argumentantur.

Picus cōtra
astrol. 8. cū
c. sequēti. &
5. de p̄not. 18

V § Atqui de ipso non solum planetarum omnium, sed solis motu diuersa est repugnantia. Solis quippe restitutionem, qua conficitur annus, trecentis sexagintaquinq; diebus & sex horis constare, hætenus obseruatum est. Quā tamen solis restitutionem à nobis incomprehensibilem pleriq; docti existimarunt Sol em̄ à vero loco singulis restitutionibus magis recedit. Iste error successu temporis fit euidentior, prout iam experimento compertum est, quoniā ecclesia circa festa mobilia aliquotiens ab instituto legali deuiat propter vacillationē anni

Barth. vbi §
li. 3. c. 2. & 3.

Q 2 natura-

DE LICITA ASTRONOMIA.

- naturalis seu solstitialis. Imò error maximus reperit in Calendario circa solis augem & restitutionem, à qua antiquum ecclesie institutū hodie discrepat, nempe à luna est signū diei festi paschalis, pascha autē non semper correspondet equinoctio vernali secundum propheticū institutū. Quē quidē errorē conciliū Lateranense biennio elapso celebratū, corrigere tētauit, sed nil profecit. Et si ille error prolixius durauerit, festa hyemalia forte fient estivalia, & e cōuerso, qm̄ minutæ duodecim faciūt singulis annis retrocedere solstitia & equinoctia, & ita in quinque annis erramus prope in vna hora. Vnde in centū & viginti annis, vel circiter vnus annus bisextilis obmittēdus erat. Sed illa inueterata deuiatio, vna cum alijs erroribus forsitan trāsibit, donec Christus, secūdo vērurus & suā ecclesiam reformaturus, doceat nos omnia. Si itaq; in solis motu omnium manifestissimo, & in tanta luce ac necesse est eos errare in pluribus alijs cœlestibus motibus & situationibus, cū planetarū ceu infimarū stellarū ordo & situs sit incertus, ac necesse sit an sol proximus lunæ, an medius sit planetarū.
- VI** § Porro Aristoteles in libro de signis temporum, ait: Præcipua signa è sole & luna procedere, reliquis autem stellis nil aut parum eē tribuendū. Nā ordo Saturno, vel alia stella nō multum lucis vel caloris sentimus. Sed secundum solis ac lunæ accessum & recessum ac secundum obiectarum materiæ dispositionem & influxum, impressiones recipiunt elementa, quæ calore soluuntur. Nempe sol & luna dicuntur rectores orbis terrarum, nam sunt quasi reges, elementa veluti ministri. Scriptura quidem de sole & luna, non de alijs singulis astris mentionē facit, quod operentur in inferiora & illuminēt terrā, fecit enim deus tātum duo luminaria. A lumine equidem calor cœlestis profluit. Verum secundum Auicēnam: Lumen est vehiculum & fomētum omnium cœlestium virtutū & impressionum. Sol & æther, deinde aer omnia corpora quæ in aere viuunt. Præter solem autem & lunam nihil aut parū in inferiora singulariter agunt cætera stellæ. Quæ radij inferius nō sentiuntur, teste sapiente qui ait: Nec syderum lympe flammæ illuminari possunt noctē. Nihil etenim à cœlo ad nos peruenit, nisi mediāte luce. Ideo soli radij solis & lunæ afficiunt elementa, suarumq; mutationum causam præstāt bonam, utpote fertilem. Quemadmodū scriptura meminit pomorū & fructuū solis lunæq;. Et lætatum est cor Iob sancti, quando vidit solē fulgētem & lunam clare incidētem. Deus nempe permanet cum sole & ante lunam ac descēdit sicut pluuia in vellus, & sicut stillicida stillantia super terrā. Item oritur abundātia pacis, donec auferat luna, q. d. lunari Eclipsi turbati terrena.
- VII** § Quamobrem veri Mathematici omnes variationes & defectiones rerum inferiorū deferūt solummodo in solis & lunæ Eclipses. Nō quod aliquid efficiant, sed causent defectus, quasi dira infortunia portendant Eclipses. Nam impediunt bonos effectus luminarium in elementa demitti, & consequenter elementa inferiora, defectu cœlestis influentiæ ex asperitate elementorum caduca fiunt maxime quando in vno mense apparent Eclipses vtriusq; luminaris, quæ plurimum sunt minaces, præsertim quibus in angulo fiunt, non adeo nocēt in loco cadente. Siquidem regionibus, ratione propinqui vel remoti loci Ecliptici, magis vel minus incōmoda est Eclipsis, nempe lunaris phibetur inferioribus esse mitior, imò quādoq; benigna, non nocua, siquidem habeat suauiore significationem. Phœbi autem Eclipsis semp̄ deferbet. Proinde plagas mundo infligēdas frequenter præcedunt Eclipses, diuina proculdubio iustitia præordinatē. Obscurabitur enim sol & luna nō splendebit, quādo visitabit dominus super orbē mala & contra impios iniquitatem eorum, tunc equidem erubescet luna, & cōfundetur sol. Summo deo respondēte: Solem nube tegam, & luna non dabit lumen suum, & dabo tenebras super terram tuam. Et in euāgelio: Erunt signa in sole & luna. Et sol obscurabitur ac luna non dabit lumen suum. Item alibi: Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem antequam veniat dies domini horribilis. Sicut tenebræ factæ sunt in vniuersam terram, & obscuratus est sol, quādo Chrs̄ mortē erat passurus, ita obscurabit sol, quādo locustæ, i. plagæ cōtra nos in terrā mittētur.

Eccle. 43
Nume. 28.

Iohā. 16.
Picus.
10. cō. astrol.

2. Petri. 3
Sap. 13. in pr.

Gene. 1
Eccle. 43.
Picus.
3. cō. astrol.
11. & li. 7. c. 7.

Sap. 7.

Deute. 33
Iob. 13
Psal. 71

De eclypsi.

Esaia. 13

Esa. 24. in fi
Ezech. 32
Lucæ. 21
Matt. 24.
Actoꝝ. 2
Lucæ. 23
Apoc. 9.

§. c. 19. §. 15.
& §. c. 49. §
21. & j. c. 57.
§. 4. & j. ca.
62. §. 3

§. c. 39. §. 5.
& j. ca. 53. §.
14.

j. c. 53. §. 13
j. c. 35. §. 5
Barth. li. 8.
& c. 28. & 29
j. eo. §. 11
§. eo. in pr.
§. ca. 35. §. 2.

j. eo. §. 8. i fi
& j. c. 52. §.
17.

j. c. 53. §. 6

Tohel. 2. in fi
j. c. 53. §. 5 i fi
j. c. 53. §. 17.
§. ca. 31. §. 9.

& §.c.41. §. mittentur. Memeto igitur creatoris tui anteq̄ tenebrefcāt sol & luna. Ibunt pro
fecto in luce sagittas. i. plagas dei ac in splendore fulgurātis hastas, quā ipse for-
tissimus iudex aduersus nos continue vibrat, in fremitu tandem nos terrenos con-
culcaturus. Hæc de eclypsi.

Eccle. 12
Abacuc. 3

VIII § Præterea possunt esse aliæ causæ propinquæ, actiuæ, seu passiuæ, p̄
quas contingat superiores influxus, veluti causas remotas, deficere vel impediri,
vel moderari. Cœlestia em̄ ac immutabilia corpora sunt naturalia agentia, requi-
runtq̄ in quas agant materias, quæ sunt corpora inferiora secundū contigentiā
mutabilia. Pro sui itaq̄ mutatione recipiunt vel nō recipiunt effectum superioris
influentiæ. Quæ tamen influentia in se semper bona est, quia à bonis & immuta-

bilibus rebus cœlestibus dependet. Considerandū igitur est, triplicem esse influen-
tiam, bonā scilicet originaliter à deo effluentē, & malam à diabolo immistam, ac
naturalem à deo ordinatam, sed aliquando in inferioribus, malitia dæmonū vel
hominum, peruersam & deturpatam. Deus profecto per omnia & in omnibus
principaliter & vniuersaliter operatur, qui solus creator suis creaturis bonas cau-
sas & seminarias ratios inserit. Ignem etenim & aquam, cæteraq̄ pro bono ho-
minū vsu creauit, si quis tamen in ignem aut aquam ceciderit, comburitur, vel suf-
focatur, nō dei opera, sed propria vel aliena culpa & violentia elementi.

Eccl. 39
§.eo. §.7 &
I. eo. §.9
Heb. 1.

IX § Diuinam influentiam subsequuntur pij angeli, qui omnes sunt admi-
nistratori spūs in ministerium missi, res em̄ humanæ gubernantur mysterio an-
gelorū, qui natura, dignitateq̄ inter deum & homines mediant. Eorū aut influen-
tia à summo cœlo vsq̄ deorsum beneuola est. Siquidē angelicæ mentes ad nutū
dei orbē mouent, eiusdēq̄ motus beneficio effectus in terrestria producūt. Hinc
Iohannes Picus inquit: Deus adiecit cœlesti machinæ viuā substantiā & rationa-
lem, id est angelicā, hanc voluit præ esse omnibus sydereis signis & planetis, quæ
illius ita nutu versant, ita dicto obediūt, vt nulla mora, nulla cōtumacia sit. Quod
inferioribus elementorū corporibus non pariter accidit. Gerson quoq̄ ponit ab
angelicis intelligētis regi cœlū cū syderibus & planetis ad voluntatē dei, pro cu-
ius arbitrio, cū vel abiq̄ cœli admiculo influūt in sphærā corruptibiliū, vbi mul-
tipliciter operant super intellectū & affectū hominū per immutationē sensuum
tam interiorū q̄ exteriorū. Et hoc mediate & inclinatiue, non aut pure naturaliter
influunt, sicut quidā astrologi fabulant, præ tendētes quasi orbibus seu cœlis sint
coniunctæ intelligētis seu animæ, quæ nobis possint prodesse vel officere ex dis-
positione constellationū, vel ex diuersitate contaminū, quasi substantiæ, quæ mo-
uent orbis, male sunt & nocere magis q̄ iuuare mortales curent, quod est falsissimū
ac deo & angelis eius iniuriosum. Angeli em̄ nil mali vel defectus in cœlestia vel
in terrestria corpora inferūt, qui sunt potētes virtute, facientes verbū dei & tanq̄
ministri voluntatē eius. Hactenus de bona influentia.

2. Heptali. 6

In trilogio
astrologiæ

X § Mala influentia dæmonū, agit in subiecta maliuola. Nam sicut bona
angelorū & cœlorū influentia à deo fonte bonitatis prodit, ita mala scaturit à Plu-
tone ceu stygio fonte, & à cæteris malignis spiritibus, qui ascendunt de terra &
habitant in aere. De ista mala influentia dictum est supra.

Pfal. 102.

XI § Deinde superior naturalis influentia, in quantum venit ab incorru-
ptibilibus astris, semper est bona, quia ab optimo pendet deo, cuius omne opus
sanctum est, quoniam cuncta, quæ fecerat deus erant valde bona. Ad perfectio-
nē quidē diuinæ bonitatis pertinet vt deus in se bonus sit, bonitatēq̄ in sua crea-
ta producat. Inter prima autē dei opera est firmamentum quod vocatur cœlum,
cui deus suam bonitatem cōmunicat, vt in se bonū sit & inferioribus bene cōdu-
cat atq̄ salubriter influat. Sic sol suum bonū lumē participat lunæ, quæ rursus illu-
minat inferiora. Ergo naturalis cœlestium influentia nō potest dici mala, sed no-
stra alleuatio, vt ecclesia canit: Aeternæ rerum conditor, noctem diemq̄ qui re-
gis & temporū das tempora vt alleues fastidium.

1. Reg. 18
§.ca. 17. §.8

Genē. 1.

XII § Inferior autem naturalis influentia est cōtingens & procedēs à sub-
lunaribus corporibus, licet primitus à deo bene sit instituta, quia quæ à deo sunt,
ordinata sunt, tamen multiphariam est infecta & perturbata, ac indies magis p-
turbatur

In laudibus
dñicæ

Roma. 15

Q 3

- turbatur, motus enim corporum inferiorum & elementarum sunt defecti-
 les & variabiles secundum sua agētia. Et sicut superior naturalis influentia parti-
 cipat cum angelica, sic inferior interdum participat cum dēmoniaca immisione
 quod quum fit, male cum homine agitur. Quippe totius firmamēti in corruptibi-
 li natura in inferiora corruptibilia naturaliter & ordinate influit. Quæ inferiora,
 si in ordine debito permanerent, non disturbarētur, sed viterius similem salubre
 influentiam immitterent singula in singulas sibi subiectas materias. Quemadmo-
 dum miluus in cœlo cognouit tempus suum, turtur & hirundo & ciconia custo-
 diunt tēpus aduētus sui. Simili modo alia bruta naturali instinctu operātur, quia
 spse ex elemētis & elemēta ex superioribus capiūt effectus, vnde dicūtur lumina-
 ria firmamēti esse in signa & tempora: vbi Augustinus, nō signa inquit, quæ ob-
 seruare vanitatis est, sed vitæ vñibus necessaria qualia medici, nautæ, agricolæ, &
 id gegus artifices obseruāt. Qui suas regulas instituunt ex causis naturalibus, non
 vniuersalibus, vel à fictis seu fabulosis, prout faciunt astrologi, sed causas propin-
 quas, nō remotas, scrutātur. Medicus em̄ ex latio, nō ex astro, ex pulsu venarum,
 nō ex motu sphaerarum pronoscit. Nauta nō ex loue vel Saturno, sed ex vëto, ex
 nubibus, ex aeris cōditiōe de tempestatibus præfagit. Agricola ex rusticis ob-
 seruationibus pluuiam vel estum præcūdet.
- Hiere. 8.** XIII § Mutatio inquam auræ ex propinquo aeris colore cōsiderat, propte-
 rea Christus noluit pharisæis signum de cœlo ostēdere, sed respōdit: Facto vespe
 dicitis, serenum erit, rubicūdum est em̄ cœlū, id est, aer versus cœlū, & mane sci-
 licet dicitis, hodie tēpestas erit, rutilat em̄ triste cœlū. Et quū videritis nubē ori-
 entem ab occasu, sitim dicitis, nymbus venit, & ita fit, & quum austrū flantē, di-
 citis quia æstus erit, & fit. Sol equatē est quasi parēs omnium quæ in sublime tollū-
 tur, terra autem quasi mater diuersos effectus quasi filios parturit soli pro diuer-
 sitate, s. vaporum, qui loco seminalis materiæ ducūtur. Inde in elemētorum mu-
 tationibus sub eadē cōstellatione, diuerse ac particulares ciētur tempestatē, hic
 placide, illic violētæ, istic niues, ibi fiunt vëti, alibi pluuiæ, alibi serenitas. Natura-
 lia igitur prognostica, ex causis propinquis nō remotis sumere licet.
- Gene. 1** XIII § Multa tamen in huiusmodi naturali prænotione contingūt et
 rata, siue ad brutorum & vulgi, siue ad eruditorum præconia respicias. Nam sæ-
 penumero hirundinibus initio veris adueniētibus, pluuiæ seu vëti gelidiores sunt
 nocumento, ex occidenti em̄ quandoq; variatio auræ suboritur. Atqui nec fœ-
 mina tumore ventris grauida semper prolem parit, quū aliquādo inutilis moles
 pro fœtu habetur, ita nec omēs nonagenarij in breui moriūtur. Periti deniq; in
 suis prænotionibus interdum falluntur, siquidem pleraq; prudentum responsa in
 cassum eunt. Porrò si quem naturalia prognostica fallūt, vt si ex insperato mor-
 bus vel procella, vel grādo ingruit, impunis est, quia dicit lex, nullis criminatiō-
 bus implicāda esse quæ sita humanis corporibus remedia, aut in agrestibus locis
 innocenter adhibita suffragia, ne maturis vindemijs metuerētur imbres, aut vë-
 tis, & grandinis lapidatione quaterētur. Huius impunitatis causa est vacillatio &
 incertitudo prænotionis naturalis.
- Matt. 16.** XV § Reliquum est. Monstra, prodigia, fulgura & his similia, quæ imper-
 fecta mixta nūcupantur, fiunt naturali cōflatione in elementis, & non depen-
 dent ex astris, neq; ex influentijs superioribus, quæ nullam causant imperfectio-
 nem. Alioquin dæmones, qui permisso dei in his corruptibilibus potestatem exer-
 cent, similiter maleficæ, quæ accitis dæmonibus coruscatiōes & disturbia ex-
 citant in sublimioribus, incorruptibilibus corporibus facultatem haberēt, quod
 est impossibile. Ait em̄ dominus: Nūquid nosti semitas nubium magnas & pfectas
 scientias? Item nūquid coniungere valebis micantes stellas aut gyrum arceturi po-
 teris dissipare? Naturales igitur influentias Christiana fides non refutat. Quæ &
 si in superioribus, incorruptibilibus corporibus turbari nequeāt, tamē in inferio-
 ribus, corruptibilibus plurifariam peruertuntur, tum ex euetu rerum, tum ex p-
 fidia hominum, tum ex opatione dæmonum. Qui licet absq; dei pmissione nihil
 efficere possint, tamen ex naturalibus signis (quæ ipis lucidius patēt) quā hominū
 sensibus
- Bartho. li. ii. ca. 13.** §. 1
 §. 2
 §. 3
 §. 4
 §. 5
 §. 6
 §. 7
 §. 8
 §. 9
 §. 10
 §. 11
 §. 12
 §. 13
 §. 14
 §. 15
 §. 16
 §. 17
 §. 18
 §. 19
 §. 20
 §. 21
 §. 22
 §. 23
 §. 24
 §. 25
 §. 26
 §. 27
 §. 28
 §. 29
 §. 30
 §. 31
 §. 32
 §. 33
 §. 34
 §. 35
 §. 36
 §. 37
 §. 38
 §. 39
 §. 40
 §. 41
 §. 42
 §. 43
 §. 44
 §. 45
 §. 46
 §. 47
 §. 48
 §. 49
 §. 50
 §. 51
 §. 52
 §. 53
 §. 54
 §. 55
 §. 56
 §. 57
 §. 58
 §. 59
 §. 60
 §. 61
 §. 62
 §. 63
 §. 64
 §. 65
 §. 66
 §. 67
 §. 68
 §. 69
 §. 70
 §. 71
 §. 72
 §. 73
 §. 74
 §. 75
 §. 76
 §. 77
 §. 78
 §. 79
 §. 80
 §. 81
 §. 82
 §. 83
 §. 84
 §. 85
 §. 86
 §. 87
 §. 88
 §. 89
 §. 90
 §. 91
 §. 92
 §. 93
 §. 94
 §. 95
 §. 96
 §. 97
 §. 98
 §. 99
 §. 100

senfibus, tempeftates ac alia naturaliter futuram præuident, quæ hominibus fecum pacifcentibus detegunt, vnde arioli quandoq; vera prognofiticant. Genethiaci, qui dies natalium confiderant, & ex hominum genituris dijudicant, necnon planetarij, qui per planetas diuinant. Item Necromantici, Chiromantici, cæteriq; malefici per magicas, prohibitasq; artes plura nobis occulta, dæmonibus aut manifefta præmonftrent.

XVI § In quibus tamẽ præmoñtrationibus, tum dæmones, tum fui fequaces mathematici sæpe fallūt. Hinc Porphyrius, & fi Christianæ religionis acerrimus hoftis, tamẽ fcribit, dæmones quũ ex aftrologia refpõdeant, fallere folitos, quoniam fallax eft diuinatio, quæ ex aftrologia depõdet. Atqui talis dæmonum fallacia nõ sponte, fed erroneefit. Siquidem ipfi cupiunt ex vera futuroꝝ prædictione titulu diuinitatis fibi arrogare, errant autem quãdo futura ex cœleftibus caufis prædicare attentant. Syderum quidem curfus agnofcunt, fed eoz influẽtias & proprietates ignorant, quæ foli deo patet, à cuius, tãquam primi motoris, volũtate pendet variatio cœleftiu influẽtiarum ad inferiora demiffa. Nã fi cœleftes caufæ, quas ipfi dæmones callent, certe & inuariabiliter infuerent, nõquã ex eis fallerent, fed femper vera prædicerent, cupidine diuinandi.

XVII § Ceterum cœlũ eft vniuerfalis caufa rerum inferiorum Arefctibile fcribẽte, necesse effe mũdum inferiorem, vtpote fublunarem gubernari à fupioribus. Et Auguftino dicẽte, inferiora & groffiora à fublimioribus, fubtilioribusq; quondam ordine reguntur atq; mouentur. Cui fententiæ accedit Thomas inquit; Motus cœli tãquam inftrumẽtum & fecũda caufa volũtate dei, tãquam virtute primæ caufæ, agit inferiora. Tamẽ astra nõ corrupunt, fed præferuat inferiora. Omnium em̃ fyderum vires funt bonæ ac falubres. Siquidem corpora cœleftia in fuis naturis funt perfeãta, & incorruptibilia abfq; omni cõtrarietate. Hoc eoz motus circularis demõftrat, cui nihil obftat, fed femper inuenitur regularis & vniiformis. Ideo fuperiores caufæ femper efficiunt, nunquã deficiunt, inferiorũq; corruptioni occafionẽ præftant nullam. Cõtra naturam profecto effet, per incorruptibilia astra caufari inferiorum rerum corruptionem. Hinc Picus acute narrat naturæ nil magis repugnare q̃ vt fuum ipfa excidium moliat. Ordinato nimirum motu lumineq; fuo cœlum cõferuat elemẽta, vniuerfũq; ordinem & dignitatem, non fecus ac vis potestasq; particularis in corde refidens, cõtinet ac fouet corpus particulare ne defluat neq; diffoluatur.

XVIII § Errant igitur qui excelfus elemẽtoꝝ (vnde eluuiõnes, exuftionesq; proueniunt) fyderibus imputant, perinde atq; illi qui humani corporis morbos & vitia referret, in ipfius naturæ potestatem corpus regẽtem, cuius eft illa auerte re, nõ facere, fopire, non excitare.

XIX § Si obijcis, frigidis ftellis prædominãtib; frigida elemẽta inualefcunt quibus fi concurfus frigidarum & humidarum conftellationum accedat, eueniet vt cataclifmo mergatur terra. Ecce quoniam abfurdè ftellis qualitates attribuitur elementales, tametsi cœlum præfumatur habere calorem cœleftem non autem elementalem, id eft, igneum vel aereum. Rationi deniq; vel cœlefti naturæ non cõfonat vt Planeta inferior imperet cœlo fupiori, quod fuauiter in inferiora influere folet, nõ prodigiofa mala mũdo demittit, nam fydera elemẽtis funt perfeãta vt feruent, nõ vt demoliantur aut vastent. Elementoꝝ ergo fuperabundans afperitas aut primæ qualitatum transgreffio ad nullam cõftellationum vim referri debet quæ euenit ab inordinatis motibus inferioris tumultuantis vel deficiẽtis materiæ, cœleftibus influentijs vq; quaq; nõ obfequẽtis. Qui vero putat Martem, aut aliud fydu nocere inferiorib; alienũ cogitat ab omni philofophia. Quia falubris influẽtia cœleftium nõ potest effe caufa inferioroꝝ maloꝝ, fecũdũ Thomam, quoniam malum nõ habet caufam per fe, fed incidit ex alicuius caufæ defectu, qui defectus in aſtris nõ reperitur.

XX § Præterea cœlũ nõ diuiditur refpectu inferioroꝝ, fed vniuerfa inferiora ab vno cœlo dependet, & tãquam ab vno fontali capite deriuatur. Hinc Petrus inq; p̃ Chriftũ aduertũ; cœli ardẽtes foluẽtur & elemẽta ignis ardore tabefcunt.

Picus
3. cõ. aſtr.

1. Metheo-
rorum,
3. de tri. 4
3. Opufcu-
lo. 139.
Thomas,
3. cõ. gẽt. 82

3. cõ. aſtr.
14. & c. 21
5. de p̃noꝝ
5. & c. 9. & 10

Picus.
3. cõ. aſtr. 173

Auerrois.

3. cõ. gẽt. 85.

Picus.
3. cõ. aſtr. 24
2. Petri. 3

Non di

DE ILLICITA ASTROLOGIA

Non dicit ex planetarū situ, sed Christi potentia & aduentu cœlos ardentē, id est ꝑ. c. 63. §. 4
ætherem seu sphæram ignis, solui cæteraq; inferiora elementa tabescere.

XXI § Stellatum quippe cœlum in tellurē, cæteraq; elemētata vnanimi- ꝑ. eo. §. 17 et
ter æqualiterq; influit, nō em̄ credendū est, vt inæquali vi inferiora respiciat quasi ꝑ. c. 52. §. 9
vni parti inuideat, alteri faueat. Tametsi inæqualē vim ostēdat, & diuersum effe- ꝑ. c. 52. §. 18.
ctum operet, quod essent pro qualitate, & dispositiōe corporū, nō variatione stel- & ꝑ. c. 53. §. 1
larū, alioquin om̄is effectus à stellis proficiscēs, quū in vna regione cōtingeret, in
oī euenire necesse eēt. Nēpe indifferēs ē cœli motus oībus inferiorū reg; motibus
etiā inter se cōtrarīs eodē em̄ mō terra descēdit, & ignis ascēdit, aer flat, & aq; de-
fluit. Rursus elementa sibi subiectas materias indifferenter mouēt etiā diuersimō-
de, vtpote ignis indurat limū, liquefacit cœram, aqua extinguit carbonem, incen-
dit calcem aer mediantibus solaribus radijs, denigrat cutē Aethiopsis, & albeficat
tælam lini. Vnde errant iudicantes de conditionibus inferiorum Astrologi, quo- ꝑ. c. 52. §. 11
rum iudicia subsequens experientia frequenter vincit, veniamus igitur ad ipsius
astrologiæ artem superstitiosam.

De illicita astrologia.

Caput LII.

Hiere. 10
Ecci. 34.

EX quo licita astronomiæ ars aliquādo vacillat (vt iam dictū est) multoma-
gis vana doctrina illicitæ astrologiæ fallax est atq; erronea. Nimirū astro- ꝑ. ca. 51. §. 3.
logia non ars, sed vanitas esse cōprobat, de qua scribit: Doctrina vanitas & 16
eorū lignū est. Diuinatio quoq; erroris, ac auguria, & mēdacia vanitas est. ꝑ. c. 51. §. 16
Astrologi quippe singulares astroꝝ influentiās singūt, ex eisq; futuros euētus & na-
turæ secreta rimant. Et specialiter quandā propinquā diluuiōis plagam ex cen-
stellationibus euenturam inconsulte autumant, suaq; commenta sacra accommo-
dant scripturæ, quæ in pluribus locis de futuro quodam cataclismo nondum im-
pleto, sed in breui adimplendo loquitur. Quem quidem cataclismū ipsi Astrolo-
gi influentijs astroꝝ adscribunt, dicētes inuisibilia dei, per ea quæ facta sunt, intel-
lectā conspicit: Siquidem cœli enarrāt gloriam dei, & opera manuum eius annun-
tiant firmamentū. Ad hoc Psalmistæ dictū pro futuroꝝ notione nil disseruit, quia
non futura, sed præsentia dei opera demonstrat, quomodo cœlū, id est, stellæ or-
bitulares, & firmamentū, id est, stellæ fixæ, ostendāt gloriā, potentiā, ordinemq;
diuinæ sapientiæ, à magnitudine enim speciei & creaturæ poterit cognoscibiliter
creator horū videri. Nec Astrologis patrocinauit Apostoli autoritas, qui notāter
dixit, inuisibilia, non futura, quæ erunt visibilia, per ea facta sunt, intellecta, scilicet
intellectuali visione conspiciunt, non imaginaria computatione deprehendunt.
Dei nempe bonitas, magnitudo, potentia, & cæteræ virtutes inuisibiles in creatu-
ris visibilibus fide conspiciuntur.

Roma. 1.
Psalū. 18

Sapīæ. 13
Roma. 1.

Ephemeris
genus est
historiæ

Picus.
ꝑ. cōtra astro-
lo. 1. cu m ca-
pitulis sequi.
ꝑ. de p reno-
tiōe. 8. & 10

I § Cataclismus vero in sacris cōminatiōibus ꝑconizatus certē eūeturus,
sed certo modo vel tpe vel loco planetarū cursibus minimē adscribēdus. Tametsi
in astroꝝ situ & cursu, scđm astronomicas calculatiōes, qđā errantiū fideꝝ habitu-
dines apparēt futuræ, quas quidē Astrologi asserūt plenas esse miratu ac terrore.
Proinde in suis ephemeridis ponūt, quō in anno, qđ Chri natali millefimus quin-
gentesimus vigesimus quartus nūmerabit, accidēt viginti planetarū cōiunctiōes,
tum paræ seu mediocres, tum etiā magnæ, quæ sedecim signū aqueū possidebūt,
quæ (vt ijdē ariolant) vniuerso fere orbi, potissimū in Europæ climatibus, regnis,
proincijs, statibus, dignitatibus, brutis, beluis marinis, cūctisq; terræ nascētibus
indubitātā mutationē, variationē, & alterationē significāt, talē quidē qualis à plu-
ribus seculis forte nō fuerit, præsertim cum insolito frigore & ingenti alluuiōe.
Autumāt ꝑterea magnā Iouis & Saturni in scorpione cōiunctiōē. Anno 1483.
præteritā suum effectum nondū complese. Cui om̄ia rara & magna, quæ interim
contigerunt, imputāt, ex ea deniq; annuntiāt aduentum fallacis Prophetæ. Nul-
lum tamē, præter ipsos Astrologos, fallacem Prophetā hæctenus apparere Picus ꝑ. c. 4. §. 10.
ait: subiūgens Astrologorū temerariū esse figmentū, quo insignia post multos an- & ꝑ. c. 53. §. 15
nos euēta ad aliquā præcedentē cōiunctiōē referunt. Nam si magnæ cōiunctio- ꝑ. c. 50. §. 8.
nis virtus esset aliqua & efficax, statim inciperet & sero desineret, nō diu à suo effe- & ꝑ. c. 53. §. 10
ctu cessaret. Sed quia est ficta, idēo inefficax, neq; tractu tps aliquē nouū effectum ꝑ. c. 61. §. 2
produ-